

เลี้ยงสัตว์ในเมือง
บรรยายโดยอาจารย์ก้องเกียรติ ถาดทอง
บรรยายในห้องอบรมวิชาของแผ่นดิน งานตลาดนัดเศรษฐกิจพอเพียง
เพาะป่า เพาะชีวิต
วันที่ 3 มีนาคม 2562

“บทเรียนจากการใช้ชีวิตท่ามกลางสิ่งมีชีวิตน้อยใหญ่ ในฟาร์มสัตว์กลางเมือง ”

ก้องเกียรติ ถาดทอง อดีตข้าราชการที่ผันตัวเองมาทำฟาร์มปศุสัตว์และเกษตรกรรมแบบผสมผสาน ผู้เปลี่ยนบ้านบนพื้นที่ไม่กี่ตารางวาในย่านบางเขน ให้กลายเป็นฟาร์มสัตว์ขนาดกะทัดรัด เต็มไปด้วยสิ่งมีชีวิต ทั้งตัวเล็กตัวใหญ่ อีกทั้งยังสามารถทำได้ในพื้นที่ที่มีอยู่จำกัดแบบที่ใครก็คาดไม่ถึงว่าฟาร์มแห่งนี้อยู่ในกรุงเทพฯ

คนเราจะทำอะไรก็ต้องมีใจรักก่อน ไม่ใช่เห็นว่าเห็นใครทำอะไรประสบความสำเร็จแล้วแห่ไปทำตามเขา อย่างนั้นคุณจะได้ไม่นาน ก่อนหน้านี้ผมรับราชการทำงานประจำเหมือนคนเมืองทั่วไป ส่วนตัวก็ชื่นชอบด้านการเกษตรอยู่แล้ว แต่จะเน้นที่การเลี้ยงสัตว์ เพราะคลุกคลีกับสัตว์มาตั้งแต่เด็กทำให้ผมกล้าละทิ้งชีวิตตรงนั้นแล้วหันมาใช้ชีวิตแบบเกษตรกร การทำการเกษตรที่ดีต้องมีการวางแผน เพราะเป็นอาชีพที่ลงทุนแล้วต้องรอเวลายาวนานกว่าจะได้ผลตอบแทนคืน ช่วงปีแรกๆ ไก่ที่เลี้ยงตายค่อนข้างสูง แต่ก็ยังไม่ถอดใจ อยู่กับสิ่งมีชีวิตจะมีอะไรใหม่ๆ เข้ามาให้เรียนรู้อยู่เสมอ เพราะเมื่อโลกเปลี่ยน วิวัฒนาการของสัตว์ก็เปลี่ยนไปด้วย

เมื่อพูดถึง “การทำเกษตรกรรม” คนส่วนใหญ่จะคิดว่าต้องมีพื้นที่กว้าง แต่บ้านผมอยู่ในกรุงเทพฯ พื้นที่ว่างมีแค่รอบตัวบ้านเท่านั้น ผมเลยเริ่มศึกษาจากการสังเกต ทำไปตามทฤษฎีต้องขังไก่แบบนี้ ถ้าลดขนาดเล็กลงสักหน่อยจะมีผลอะไรไหม คือทุกอย่างต้องปรับเปลี่ยนให้เข้ากับวิถีของคนเมือง ใช้ประสบการณ์มาเป็นบทเรียน โดยใช้หลักเกษตรทฤษฎีใหม่ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องการจัดสรรพื้นที่ มีพื้นที่น้อย ผลิตได้น้อย

“ ถ้าผมเลี้ยงไก่แล้วขายไข่ฟองละ 3 บาท
ก็คงเจ๊ง ดังนั้น
ผมเลยขายลูกเจี๊ยบ อายุ 7 วัน
ซึ่งได้ถึงตัวละ 50 บาทแทน
เหมือนเราเพิ่มมูลค่าสินค้า ”

บบกรร กรงที่เลี้ยงแต่ละกรงใช้พื้นที่เพียง 2 x 2.5 x 2 เมตร โดยปล่อยพ่อพันธุ์ 3 ตัว ต่อแม่พันธุ์ราว 12-15 ตัว เป็นการเลี้ยงเพื่อจำหน่ายพันธุ์ แต่หากต้องการเลี้ยงเพื่อเก็บไข่กินอย่างเดียวก็อาจจะเลี้ยงเฉพาะตัวเมีย ซึ่งไก่ 1 ตัว สามารถให้ไข่ได้ถึง 250 ฟอง ต่อปี

สำหรับการเลี้ยงไก่นั้น เริ่มต้นใช้พ่อพันธุ์ 1 ตัว ต่อแม่พันธุ์ 5 ตัว และไก่จะเริ่มให้ไข่เมื่อมีอายุ 5-6 เดือน จากนั้นก็จะไข่เกือบตลอดทั้งปี อาจจะมีเว้นช่วงบ้างในช่วงไก่ไม่แข็งแรงแต่โดยเฉลี่ยจะให้ไข่ได้ 250-300 ฟอง และสามารถให้ไปได้ถึง 3 ปี จึงเริ่มปลดระวาง

ส่วนวัสดุรอง ใช้แกลบ ในช่วงฝนจะเปลี่ยนทุก 1 สัปดาห์ เนื่องจากความชื้นมาก ส่วนในช่วงร้อนและหนาวจะเปลี่ยนทุก 2 สัปดาห์ ในการเปลี่ยนแกลบแต่ละครั้งคุณก้องเกียรติ ถาดทอง ก็จะทำแกลบไปขายให้กับกลุ่มคนเมืองที่ปลูกผัก

ซึ่งปัจจุบันคุณก้องเกียรติ ถาดทอง เลี้ยงสัตว์ไว้มากมายหลายชนิด ชนิด ทั้งแพะ ห่าน เป็ด และไก่ โดยสร้างโรงเรือนเลี้ยงไก่ขึ้นมาให้แยกจากตัวบ้านเป็นอาคาร 2 ชั้น 5X10 เมตร ชั้น 2 ทำเป็นโรงเรือนแบบปิดโดยเทพื้นคอนกรีตรองด้วยแกลบหรือทรายใช้หลอดฟลูออเรสเซนต์ทดแทนแสงจากธรรมชาติ และติดพัดลมช่วยระบายอากาศ

โรงเรือนเลี้ยงไก่ ควรตั้งตามแนวยาวทิศตะวันออก-ตะวันตก หากตั้งขวางแสงอาทิตย์จะมีพื้นที่ให้ไก่หลบความร้อนจากแสงแดดได้น้อย โดยอาจตั้งเฉียงออกจากแนวทิศตะวันออก-ตะวันตกได้เล็กน้อย แต่ไม่ควรเกิน 7 องศา จำนวนไก่ที่เลี้ยงคำนวณง่าย ๆ คือพื้นที่ 1 ตารางเมตรเหมาะกับการเลี้ยงไก่ได้ไม่เกิน 4-5 ตัว ตัวเรือนควรมีความมั่นคงแข็งแรง มีชายคายยื่นยาวป้องกันแสงแดด ลม ฝน มีช่องเปิดให้อากาศถ่ายเทดี น้ำไม่ขัง เข้าไปทำความสะอาดง่าย ควรห่างจากบ้านพักอาศัย และไม่อยู่เหนือทางลมเพื่อป้องกันปัญหาหากลื่นมูลไก่ สำหรับคนเมืองส่วนใหญ่นิยมเลี้ยงไก่ไข่มากกว่าไก่เนื้อ เพราะสามารถเก็บไข่รับประทานได้ทุกวัน

ไข่ไก่สด ๆ จากเล้ารสาชาติอ่อยหากได้ลองกินแล้วจะติดใจจนอยากจะลองเลี้ยงไก่ไว้เก็บไข่กินเอง ระยะเวลาหลังมานี้หลายบ้านก็เริ่มหันมาเลี้ยงไก่ไข่ไว้ในครัวเรือน เพื่อที่จะได้เก็บไข่ไก่สดๆ ไว้รับประทานทุกวัน นอกจากนี้จะประหยัดค่าใช้จ่ายแล้วยังมั่นใจได้ถึงคุณภาพของไข่ว่าสดใหม่ สะอาด สำหรับไก่ไข่มีสายพันธุ์ให้เลือกมากมาย แต่ละพันธุ์ให้ปริมาณไข่แตกต่างกันออกไป ไก่ไข่บางชนิดมีลวดลายสวยงามจนเลี้ยงไว้ดูเล่นได้ สำหรับพันธุ์ที่นิยมได้แก่

1. ไรต์ไฮส์แลนด์เรด (220-270 ฟองต่อปี)

ไรต์ไฮส์แลนด์เรด

มีถิ่นกำเนิดในสหรัฐอเมริกา นำเข้ามาเลี้ยงในเมืองไทยตั้งแต่ปี พ.ศ.2498 โดยมีกรมปศุสัตว์เป็นผู้รักษาสายพันธุ์มากกว่า 60 ปี เป็นไก่ที่ให้ไข่ค่อนข้างมาก นิยมเลี้ยงเพื่อใช้เป็นพันธุ์ตั้งต้นในการผลิตไก่ไข่ลูกผสมในปัจจุบัน ไก่พันธุ์นี้มีนิสัยก้าวร้าว กินจุเพศผู้สามารถเลี้ยงไว้กินเนื้อได้ด้วย

2. เลกฮอร์นขาว (280-300 ฟองต่อปี)

เลกฮอร์นขาว

มีถิ่นกำเนิดทางตอนใต้ของอิตาลีซึ่งเป็นแหล่งผลิตไก่ไข่สีขาว เป็นพันธุ์ที่นิยมเลี้ยงกันทั่วโลก นอกจากสีขาวแล้วยังมีสีอื่น ๆ เช่น สีน้ำตาล ดำ เทาหรือลายจุด แต่ก็ไม่เป็นที่นิยมเท่ากับสีขาวซึ่งให้ไข่ได้ดีที่สุด สามารถเลี้ยงแบบปล่อยได้ดี ชอบกินหญ้า ไก่พันธุ์นี้จะตกใจง่ายหากถูกรบกวน

3. บาร์พลิมัทรีด (200-220ฟองต่อปี)

บาร์พลิมัทรีด

มีถิ่นกำเนิดในสหรัฐอเมริกา นำเข้ามาเมืองไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2498 พร้อมกับสายพันธุ์ไรต์ไฮส์แลนด์เรด ตัวใหญ่กินจุแต่ก็ให้ไข่ได้ดีในระดับหนึ่ง มีการปรับปรุงสายพันธุ์โดยกรมปศุสัตว์มากกว่า 60 ปี ไก่พันธุ์นี้เมื่อนำเพศเมียมาผสมข้ามพันธุ์กับไรต์ไฮส์แลนด์เรดเพศผู้ไม่สามารถใช้สีขนแยกเพศของลูกที่เกิดได้ตั้งแต่วันแรก เพราะทั้งเพศผู้และเพศเมียสีดำทั้งตัว บริเวณกลางหัวมีจุดสีขาว

4. ไทย-พลิมัทรีค (220-250 ฟองต่อปี)

ไทย-พลิมัทรีค

นิยมเรียกกันสั้น ๆ ว่าพันธุ์ไทย -บาร์ เป็นไก่ที่กรมปศุสัตว์ปรับปรุงพันธุ์จากพันธุ์บาร์พลิมัทรีค มีรูปร่างคล้ายกับไกโรัดและไก่บาร์

สามสาย

ไก่พันธุ์นี้มาจากการปรับปรุงพันธุ์โดยกรมปศุสัตว์ เริ่มจากการผสมระหว่างไกโรัดไฮสแลนด์เรดเพศผู้กับบาร์พลิมัทรีคเพศเมีย แล้วนำลูกผสมโรัด - บาร์เพศเมีย มาผสมกับพันธุ์เซียงไฮ้เพศผู้ จากนั้นปรับปรุงสายพันธุ์จนนิ่ง ไก่สามสายกรมปศุสัตว์มีลักษณะรูปร่างใกล้เคียงกับพันธุ์แบล็กออสตราลอร์ปมากที่สุด คือมีขนสีดำ

6. พันธุ์ลูกผสมกรมปศุสัตว์ (280-300 ฟองต่อปี)

พันธุ์ลูกผสมกรมปศุสัตว์

กรมปศุสัตว์ปรับปรุงพันธุ์ขึ้นเพื่อให้เหมาะกับการเลี้ยงเป็นการค้าให้ไข่ดกขึ้น ฟองโต เป็นลูกผสมที่เกิดจากพ่อโรัดไฮสแลนด์เรดกับแม่ไทยพลิมัทรีค ลูกที่เกิดมาสามารถใช้สีขนเพื่อแยกเพศได้ตั้งแต่อายุ 1 วันโดยขนสีเหลืองเป็นเพศผู้ และสีน้ำตาลเป็นเพศเมีย

ลูกผสมฮาร์โก้หรือซูเปอร์ฮาร์โก้

ในอดีตไก่ลูกผสมพันธุ์นี้พบมากในบ้านเรา เป็นลูกผสมระหว่างพ่อโรัดไฮสแลนด์เรดกับแม่บาร์พลิมัทรีคให้ไข่ดก เลี้ยงง่าย แข็งแรง และปรับตัวเข้ากับสภาพอากาศได้ดี สามารถแยกเพศได้ตั้งแต่แรกเกิด โดยเพศผู้มีขนสีดำและจุดขาวอยู่บนหัว ส่วนเพศเมียมีสีดำล้วนทั้งตัว

8. ไสบริด (280-300ฟองต่อปี)

ไสบริด

เกิดจากการนำไก่พันธุ์แท้สาย-พันธุ์ต่างๆ ที่มีข้อดีมาผสมข้ามสายเลือดเพื่อให้เกิดพันธุ์ใหม่ที่เหมาะสมกับการเลี้ยงในระบบอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ข้อดีของไก่ไสบริดคือ สามารถแยกเพศได้ตั้งแต่แรกเกิดด้วยสีขน ให้ไข่ฟองโตไข่ตก กินอาหารน้อย

ข้อดีของการทำเกษตรกรรมในเมืองคือ เรามีผลผลิตออกมาและสามารถส่งให้ตลาดได้เลย โดยไม่มีค่าขนส่งทางไกล ความต้องการก็เยอะตาม อย่างมูลสัตว์ก็มีกลุ่มเกษตรกรในเมืองที่เขาปลูกต้นไม้มารับซื้อไปทำปุ๋ยอินทรีย์ เป็นวัฏจักรที่จบอยู่ในเมือง ทุกวันนี้ผมโพสต์ขายผลผลิตต่างๆ ทางเฟสบุ๊คลูกค้าอยากดีมนมแพะสดๆ เขาก็ขับรถมารับถึงที่บ้านเลย ซึ่งก็นับว่าโชคดีที่เกษตรกรรุ่นใหม่อย่างเรามีเทคโนโลยีช่วยอำนวยความสะดวก ผมเลยมองว่าเกษตรกรรมเป็นอาชีพที่ไม่มีวันตาย เพราะเป็นไปไม่ได้ที่จะไม่มีการผลิตอาหาร

มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิต ดังนั้น ไม่แปลกหากเราจะมีความสุขเมื่อได้ใกล้ชิดธรรมชาติ การที่เราได้เลี้ยงสัตว์ได้ลงมือปลูกผัก ฝ้าคู่มั่นเติบโตงอกงาม แค่นี้ก็สุขใจแล้ว มีคนถามว่าอยากขยับขยายออกไปเป็นฟาร์มที่มีพื้นที่กว้างๆ ในต่างจังหวัดไหม จริงๆ ผมชอบอยู่ในเมืองที่มีสิ่งอำนวยความสะดวก โดยเปลี่ยนการดำเนินวิถีชีวิตให้ใกล้เคียงกับความเป็นอยู่แบบชนบทมากกว่า แต่ละคนก็มีรูปแบบความสุขที่แตกต่างกัน บางคนใช้เงินซื้อข้าวของเพื่อซื้อความสุข บางคนใช้เงินไปเที่ยวเพื่อแลกความสุข แต่ความสุขของผมคือการได้อยู่กับสัตว์ อย่างที่บอก จะทำอะไรต้องเริ่มจากใจรัก

ตรงนี้ผมเอามาจากชีวิตจริง ประสบการณ์จริงทั้งนั้น ผมไม่ได้เรียนด้านการเกษตรมาโดยตรง ส่วนตัวจบศิลปกรรมมา ผมจะเน้นไปทางปั้น ทางวาด แต่ความเป็นจริงแล้วมันจะไม่ค่อยมีโอกาสได้ใช้เท่าไร นานๆ ที่ผมจะปั้นงาน จะได้อาหารรูป ต้องว่างจริงๆ ถึงจะได้ทำ แต่ถามว่าเราชอบศิลปะไหม ใจรักไหม ผมก็มีใจรักนะ ผมเป็นคนชอบหลายอย่างนะ แต่เราจะเลือกว่าอะไรที่เรามีความสุขที่สุด เราจะจดไว้ว่าเราชอบอะไร แล้วก็เรียงลำดับว่าอันไหนเราชอบมากที่สุด สบายใจที่สุด คำตอบก็คือ “เกษตรกร” ซึ่งเราทำมันก็มีความสุขตามมา คือผมมองว่าเราทำอะไรก็แล้วแต่ที่มันใช้สำหรับเรา ทำไปเถอะ เต็มใจมันจะดีเอง